

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο τμήμα)

της 22ας Νοεμβρίου 2012 *

«Προδικαστική παραπομπή — Κοινό ευρωπαϊκό καθεστώς ασύλου — Οδηγία 2004/83/EK — Ελάχιστες απαιτήσεις σχετικά με τις προϋποθέσεις υπαγωγής στο καθεστώς του πρόσφυγα ή στο καθεστώς επικουρικής προστασίας — Άρθρο 4, παράγραφος 1, δεύτερη περίοδος — Συνεργασία του κράτους μέλους με τον αιτούντα για την αξιολόγηση των συναφών στοιχείων της αιτήσεώς του — Περιεχόμενο — Νομότυπο της εθνικής διαδικασίας που τηρείται κατά την εξέταση αιτήσεως επικουρικής προστασίας κατόπιν απορρίψεως αιτήσεως για την αναγνώριση της ιδιότητας του πρόσφυγα — Σεβασμός των θεμελιωδών δικαιωμάτων — Δικαίωμα ακροάσεως»

Στην υπόθεση C-277/11,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το High Court (Ιρλανδία) με απόφαση της 1ης Ιουνίου 2011, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 6 Ιουνίου 2011, στο πλαίσιο της δίκης

M.

κατά

Minister for Justice, Equality and Law Reform,

Ιρλανδίας,

Attorney General,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους A. Tizzano, πρόεδρο τμήματος, A. Borg Barthet, M. Ilešič, J.-J. Kasel (εισηγητή) και M. Berger, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: Y. Bot,

γραμματέας: K. Sztranc-Sławiczek, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 28ης Μαρτίου 2012,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— ο M., εκπροσωπούμενος από τους P. O'Shea και I. Whelan, BL, κατ' εντολήν του B. Burns, solicitor,

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

- η Ιρλανδία, εκπροσωπούμενη από τον D. O'Hagan, επικουρούμενο από τον D. Conlan Smyth, barrister,
- η Τσεχική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους M. Smolek και J. Vlácil,
- η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον N. Graf Vitzthum,
- η Ουγγρική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον Z. Fehér Miklós, καθώς και από τις K. Szíjjártó και Z. Tóth,
- η Ολλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις C. Wissels και M. Noort,
- η Πολωνική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον M. Szpunar,
- η Σουηδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την K. Petkovska,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από την M. Κοντού-Durande και τον M. Wilderspin,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 26ης Απριλίου 2012,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 2004/83/ΕΚ του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, για θέσπιση ελάχιστων απαιτήσεων για την αναγνώριση και το καθεστώς των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απάτριδων ως προσφύγων ή ως προσώπων που χρήζουν διεθνούς προστασίας για άλλους λόγους (ΕΕ L 304, σ. 12, και διορθωτικό στην ΕΕ 2005, L 204, σ. 24).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ του M., αφενός, και του Minister for Justice, Equality and Law Reform (στο εξής: Υπουργού), της Ιρλανδίας και του Attorney General, αφετέρου, με αντικείμενο το νομότυπο της διαδικασίας που τηρήθηκε κατά την εξέταση αιτήσεως επικουρικής προστασίας υποβληθείσας μετά την απόρριψη της αιτήσεως του πρώτου με την οποία ζήτησε να του αναγνωρισθεί η ιδιότητα του πρόσφυγα.

Το νομικό πλαίσιο

Η νομοθεσία της Ένωσης

Ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης

- 3 Το άρθρο 41 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης), το οποίο φέρει τον τίτλο «Δικαίωμα χρηστής διοίκησης», ορίζει στις παραγράφους 1 και 2 τα εξής:

«1. Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην αμερόληπτη, δίκαιη και εντός ευλόγου χρόνου εξέταση των υποθέσεών του από τα όργανα και τους οργανισμούς της Ένωσης.

2. Το δικαίωμα αυτό περιλαμβάνει ιδίως:

- α) το δικαίωμα κάθε προσώπου σε προηγούμενη ακρόαση προτού ληφθεί ατομικό μέτρο εις βάρος του,
 - β) το δικαίωμα κάθε προσώπου να έχει πρόσβαση στο φάκελό του, τηρουμένων των νομίμων συμφερόντων της εμπιστευτικότητας και του επαγγελματικού και επιχειρηματικού απορρήτου,
 - γ) την υποχρέωση της διοίκησης να αιτιολογεί τις αποφάσεις της.»
- 4 Το άρθρο 47, δεύτερο εδάφιο, του Χάρτη αφορά το δικαίωμα κάθε προσώπου να δικάσσει η υπόθεσή του από ανεξάρτητο και αμερόληπτο δικαστήριο, το οποίο έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως. Το άρθρο αυτό ορίζει ότι κάθε πρόσωπο έχει τη δυνατότητα να συμβουλευτεί δικηγόρο και να του αναθέτει την υπεράσπιση και εκπροσώπησης του. Κατά το άρθρο 48, παράγραφος 2, του Χάρτη, διασφαλίζεται ο σεβασμός των δικαιωμάτων υπερασπίσεως του κατηγορουμένου.
- 5 Κατ' εφαρμογήν του άρθρου 51, παράγραφος 1, του Χάρτη, οι διατάξεις του απευθύνονται στα κράτη μέλη, όταν εφαρμόζουν το δίκαιο της Ένωσης.

Το κοινό ευρωπαϊκό καθεστώς ασύλου

- 6 Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Στρασβούργου όρισε στις 8 και 9 Δεκεμβρίου 1989 ως σκοπό την εναρμόνιση των πολιτικών ασύλου των κρατών μελών.
- 7 Τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Τάμπερε στις 15 και 16 Οκτωβρίου 1999 προέβλεψαν, μεταξύ άλλων, την εφαρμογή ενός κοινού ευρωπαϊκού καθεστώτος ασύλου, βάσει της πλήρους και συνολικής εφαρμογής της Συμβάσεως περί του καθεστώτος των προσφύγων, η οποία υπογράφηκε στη Γενεύη στις 28 Ιουλίου 1951 [*Recueil des traités des Nations unies*, τόμος 189, σ. 150, αριθ. 2545 (1954)] και τέθηκε σε ισχύ στις 22 Απριλίου 1954 (στο εξής: Σύμβαση της Γενεύης). Τη σύμβαση αυτή συμπληρώνει το Πρωτόκολλο περί του καθεστώτος των προσφύγων, το οποίο συνήφθη στη Νέα Υόρκη στις 31 Ιανουαρίου 1967 και τέθηκε σε ισχύ στις 4 Οκτωβρίου 1967 (στο εξής: Πρωτόκολλο του 1967).
- 8 Όλα τα κράτη μέλη είναι συμβαλλόμενα μέρη στη Σύμβαση της Γενεύης και στο Πρωτόκολλο του 1967. Η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν είναι συμβαλλόμενο μέρος, πλην όμως το άρθρο 78, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ και το άρθρο 18 του Χάρτη προβλέπουν ότι το δικαίωμα ασύλου διασφαλίζεται, μεταξύ άλλων, τηρουμένων της Συμβάσεως της Γενεύης και του Πρωτοκόλλου του 1967.
- 9 Η Συνθήκη του Άμστερνταμ, η οποία συνήφθη στις 2 Οκτωβρίου 1997, εισήγαγε το άρθρο 63 στη Συνθήκη ΕΚ, το οποίο παρείχε στο Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης την αρμοδιότητα να αποφασίσει, κατόπιν διαβουλεύσεων με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, τη λήψη των μέτρων που συνέστησε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Τάμπερε.
- 10 Στην εν λόγω νομική βάση εκδόθηκαν η οδηγία 2004/83 αλλά και η οδηγία 2005/85/ΕΚ του Συμβουλίου, της 1ης Δεκεμβρίου 2005, σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές για τις διαδικασίες με τις οποίες τα κράτη μέλη χορηγούν και ανακαλούν το καθεστώς του πρόσφυγα (ΕΕ L 326, σ. 13, και διορθωτικό στην ΕΕ 2006, L 236, σ. 36).
- 11 Κατόπιν της θέσεως σε ισχύ της Συνθήκης της Λισσαβώνας, η διάταξη που προβλέπει τη θέσπιση κοινού ευρωπαϊκού καθεστώτος ασύλου είναι αυτή του άρθρου 78 ΣΛΕΕ.

- 12 Οι οδηγίες 2004/83 και 2005/85 εξαγγέλλουν, με την πρώτη αιτιολογική σκέψη τους, ότι η κοινή πολιτική στον τομέα του ασύλου, η οποία περιλαμβάνει ένα κοινό ευρωπαϊκό καθεστώς ασύλου, αποτελεί συστατικό στοιχείο του σκοπού της Ένωσης που συνίσταται στη σταδιακή εγκαθίδρυση ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης ανοικτού σε εκείνους οι οποίοι, αναγκασμένοι από τις περιστάσεις, αναζητούν νομίμως προστασία στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Η δεύτερη αιτιολογική σκέψη των ανωτέρω οδηγιών παραπέμπει, επιπροσθέτως, στα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Τάμπερε.
- 13 Με τη δέκατη και την όγδοη αιτιολογική σκέψη των οδηγιών 2004/83 και 2005/85 αντιστοίχως επισημαίνεται ο σεβασμός των θεμελιωδών δικαιωμάτων και η τήρηση των αναγνωρισμένων, ιδίως από τον Χάρτη, αρχών.

Η οδηγία 2004/83

- 14 Κατά το άρθρο 1 της οδηγίας 2004/83, σκοπός της είναι, αφενός, η θέσπιση των ελάχιστων προϋποθέσεων που πρέπει να πληρούν οι υπήκοοι τρίτων χωρών ή οι ανιθαγενείς προκειμένου να τύχουν διεθνούς προστασίας και, αφετέρου, ο καθορισμός του περιεχομένου της παρεχόμενης προστασίας.
- 15 Κατά το άρθρο 2 της οδηγίας αυτής, για τους σκοπούς της, νοούνται ως:
- «α) “διεθνής προστασία”, το καθεστώς πρόσφυγα και το καθεστώς επικουρικής προστασίας, όπως ορίζονται στα στοιχεία δ') και στ')·
- [...]
- γ) “πρόσφυγας”, ο υπήκοος τρίτης χώρας ο οποίος, συνεπεία βάσιμου φόβου διώξεως λόγω φυλής, θρησκείας, ιθαγένειας, πολιτικών πεποιθήσεων ή συμμετοχής σε ιδιαίτερη κοινωνική ομάδα, ευρίσκεται εκτός της χώρας της ιθαγένειάς του και δεν είναι σε θέση ή, λόγω του φόβου αυτού, δεν επιθυμεί να θέσει εαυτόν υπό την προστασία της εν λόγω χώρας [...]
 - δ) “καθεστώς πρόσφυγα”, η εκ μέρους κράτους μέλους αναγνώριση υπηκόου τρίτης χώρας ή ανιθαγενούς ως πρόσφυγα·
 - ε) “πρόσωπο που δικαιούται επικουρική προστασία”, ο υπήκοος τρίτης χώρας ή ο ανιθαγενής που δεν πληροί τις προϋποθέσεις για να αναγνωρισθεί ως πρόσφυγας, αλλά σε σχέση με τον οποίο υπάρχουν ουσιώδεις λόγοι να πιστεύεται ότι, εάν ο ενδιαφερόμενος επιστρέψει στη χώρα της καταγωγής του ή, στην περίπτωση ανιθαγενούς, στη χώρα της προηγούμενης συνήθους διαμονής του, θα αντιμετωπίσει πραγματικό κίνδυνο να υποστεί σοβαρή βλάβη, όπως ορίζεται στο άρθρο 15, [...] και δεν είναι σε θέση ή, λόγω του κινδύνου αυτού, δεν επιθυμεί να θέσει εαυτόν υπό την προστασία της εν λόγω χώρας·
 - στ) “καθεστώς επικουρικής προστασίας”, η εκ μέρους κράτους μέλους αναγνώριση υπηκόου τρίτης χώρας ή ανιθαγενούς ως προσώπου που δικαιούται επικουρική προστασία·
 - ζ) “αίτηση παροχής διεθνούς προστασίας”, η αίτηση παροχής προστασίας από κράτος μέλος που υποβάλλει υπήκοος τρίτης χώρας ή ανιθαγενής, ο οποίος μπορεί να θεωρηθεί ότι αιτείται καθεστώς πρόσφυγα ή καθεστώς επικουρικής προστασίας [...]
- [...]».

16 Το άρθρο 4 της οδηγίας 2004/83, το οποίο φέρει τον τίτλο «Αξιολόγηση των γεγονότων και περιστάσεων» και περιέχεται στο κεφάλαιο II της οδηγίας αυτής με τίτλο «Αξιολόγηση των αιτήσεων διεθνούς προστασίας», έχει ως εξής:

«1. Τα κράτη μέλη μπορούν να κρίνουν ότι εναπόκειται στον αιτούντα να υποβάλει το συντομότερο δυνατόν όλα τα στοιχεία που απαιτούνται για την τεκμηρίωση της αίτησης διεθνούς προστασίας. Αποτελεί καθήκον των κρατών μελών να αξιολογούν, σε συνεργασία με τον αιτούντα, τα συναφή στοιχεία της αίτησής του.

2. Τα αναφερόμενα στην παράγραφο 1 στοιχεία συνίστανται σε δηλώσεις του αιτούντος και σε όλα τα έγγραφα που έχει ο αιτών στη διάθεσή του σχετικά με την ηλικία του, το προσωπικό του ιστορικό καθώς και το ιστορικό των οικείων συγγενών του, την ταυτότητα, την (τις) ιθαγένεια(-ες), τη (τις) χώρα(-ες) και το (τα) μέρος(-η) προηγούμενης διαμονής του, προηγούμενες αιτήσεις ασύλου, τα δρομολόγια που ακολούθησε, το δελτίο ταυτότητας και τα ταξιδιωτικά του έγγραφα και τους λόγους για τους οποίους ζητεί διεθνή προστασία.

3. Η αξιολόγηση της αίτησης διεθνούς προστασίας θα πρέπει να γίνεται σε εξατομικευμένη βάση και να περιλαμβάνει τη συνεκτίμηση:

- α) όλων των συναφών στοιχείων που σχετίζονται με τη χώρα καταγωγής κατά τον χρόνο λήψης απόφασης σχετικά με την αίτηση, συμπεριλαμβανομένων των νόμων και των κανονισμών στη χώρα καταγωγής και του τρόπου εφαρμογής τους·
- β) των συναφών δηλώσεων και εγγράφων που υπέβαλε ο αιτών, συμπεριλαμβανομένων στοιχείων σχετικά με το εάν ο αιτών έχει ήδη ή ενδέχεται να υποστεί δίωξη ή σοβαρή βλάβη·
- γ) την ατομική κατάσταση και τις προσωπικές περιστάσεις του αιτούντος, συμπεριλαμβανομένων παραγόντων όπως το προσωπικό ιστορικό, το φύλο και η ηλικία, ούτως ώστε να εκτιμηθεί εάν, βάσει των προσωπικών περιστάσεων του αιτούντος, οι πράξεις στις οποίες έχει ήδη ή θα μπορούσε να εκτεθεί ισοδυναμούν με δίωξη ή σοβαρή βλάβη·
- δ) εάν οι δραστηριότητες του αιτούντος από τότε που εγκατέλειψε τη χώρα καταγωγής του ανελήφθησαν με αποκλειστικό ή κύριο σκοπό τη δημιουργία των απαραίτητων συνθηκών για την υποβολή αίτησης διεθνούς προστασίας, ούτως ώστε να εκτιμηθεί εάν ο ενδιαφερόμενος θα εκτεθεί, συνεπεία των δραστηριοτήτων αυτών, σε δίωξη ή σοβαρή βλάβη σε περίπτωση επιστροφής του στην εν λόγω χώρα·
- ε) εάν θα ήταν εύλογο να αναμένεται ότι ο αιτών θα θέσει εαυτόν υπό την προστασία άλλης χώρας την ιθαγένεια της οποίας θα μπορούσε να διεκδικήσει.

4. Το γεγονός ότι ο αιτών έχει ήδη υποστεί δίωξη ή σοβαρή βλάβη ή άμεσες απειλές τέτοιας δίωξης ή βλάβης αποτελεί σοβαρή ένδειξη ότι είναι βάσιμος ο φόβος του αιτούντος ότι θα υποστεί δίωξη ή ότι διατρέχει πραγματικό κίνδυνο σοβαρής βλάβης, εκτός εάν υπάρχουν βάσιμοι λόγοι για να πιστευτεί κανείς ότι η εν λόγω δίωξη ή σοβαρή βλάβη δεν θα επαναληφθεί.

5. Οσάκις τα κράτη μέλη εφαρμόζουν την αρχή σύμφωνα με την οποία εναπόκειται στον αιτούντα να τεκμηριώσει την αίτηση παροχής διεθνούς προστασίας και οσάκις ορισμένες πτυχές των δηλώσεων του αιτούντος δεν τεκμηριώνονται με έγγραφα ή άλλες αποδείξεις, οι πτυχές αυτές δεν χρειάζονται επιβεβαίωση, όταν πληρούνται οι ακόλουθοι όροι:

- α) ο αιτών έχει καταβάλει πραγματική προσπάθεια να τεκμηριώσει την αίτησή του·
- β) έχουν υποβληθεί όλα τα συναφή στοιχεία, τα οποία έχει ο αιτών στη διάθεσή του και έχει δοθεί ικανοποιητική εξήγηση για την τυχόν έλλειψη άλλων λυσιτελών στοιχείων·

- γ) οι δηλώσεις του αιτούντος θεωρούνται συνεπείς και ευλογοφανείς και δεν έρχονται σε αντίθεση με διαθέσιμα ειδικά και γενικά στοιχεία που αφορούν την περίπτωση του·
- δ) ο αιτών αιτήθηκε την παροχή διεθνούς προστασίας το νωρίτερο δυνατόν, εκτός εάν αποδείξει ότι υπήρχε σοβαρός λόγος που τον εμπόδισε να το πράξει·
- ε) η γενική αξιοπιστία του αιτούντος είναι αποδεδειγμένη.»

Η οδηγία 2005/85

- 17 Η οδηγία 2005/85 θεσπίζει τις ελάχιστες προδιαγραφές για τη διαδικασία χορηγήσεως και ανακλήσεως του καθεστώτος του πρόσφυγα. Επιπροσθέτως, καθορίζει τα δικαιώματα των αιτούντων άσυλο.
- 18 Κατά το άρθρο 3, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας, η οδηγία αυτή εφαρμόζεται σε όλες τις αιτήσεις ασύλου που υποβάλλονται στο έδαφος των κρατών μελών.
- 19 Η παράγραφος 3 του ανωτέρω άρθρου προβλέπει τα εξής:

«Όταν τα κράτη μέλη χρησιμοποιούν ή εισάγουν διαδικασία διά της οποίας οι αιτήσεις ασύλου εξετάζονται τόσο ως αιτήσεις βάσει της σύμβασης της Γενεύης όσο και ως αιτήσεις άλλων μορφών διεθνούς προστασίας, που παρέχονται υπό τις περιστάσεις του άρθρου 15 της οδηγίας 2004/83 [...], εφαρμόζουν την παρούσα οδηγία σε όλα τα στάδια της διαδικασίας τους.»
- 20 Το κεφάλαιο II της οδηγίας 2005/85, το οποίο φέρει τον τίτλο «Βασικές αρχές και εγγυήσεις», ορίζει τους ελάχιστους κανόνες που διέπουν τις τηρούμενες διαδικασίες και τις εγγυήσεις που παρέχονται στους αιτούντες άσυλο. Το κεφάλαιο αυτό απαρτίζεται από τα άρθρα 6 έως 22.
- 21 Το άρθρο 8 καθορίζει τις ειδικές προϋποθέσεις που ισχύουν για την εξέταση των αιτήσεων.
- 22 Το άρθρο 9 ορίζει τις προϋποθέσεις για τη λήψη των αποφάσεων από την αρμόδια για την εξέταση των αιτήσεων ασύλου αρχή.
- 23 Το άρθρο 10 απαριθμεί τις εγγυήσεις που παρέχονται στους αιτούντες άσυλο.
- 24 Το άρθρο 12 προβλέπει το δικαίωμα του αιτούντος άσυλο να κληθεί σε προσωπική συνέντευξη πριν από τη λήψη αποφάσεως και το άρθρο 13 καθορίζει τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες διεξάγεται η προσωπική συνέντευξη.
- 25 Δυνάμει του άρθρου 14, για κάθε προσωπική συνέντευξη συντάσσεται γραπτή έκθεση, ο δε αιτών άσυλο πρέπει να έχει εγκαίρως πρόσβαση στην έκθεση αυτή.
- 26 Το κεφάλαιο III της οδηγίας 2005/85 ορίζει τους κανόνες που διέπουν τις διαδικασίες σε πρώτο βαθμό.
- 27 Το κεφάλαιο V της οδηγίας αυτής, το οποίο φέρει τον τίτλο «Διαδικασίες άσκησης ένδικου μέσου», έχει ένα μόνον άρθρο, το άρθρο 39, το οποίο προβλέπει στην παράγραφο 1 το δικαίωμα προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου των αιτούντων άσυλο ιδίως κατά των αποφάσεων επί της αιτήσεως ασύλου που υπέβαλαν.

Η εθνική νομοθεσία

- 28 Όσον αφορά την παροχή διεθνούς προστασίας στην Ιρλανδία, πρέπει να γίνει διάκριση μεταξύ δύο ειδών αιτήσεων, δηλαδή:
- σε πρώτο στάδιο, της αιτήσεως ασύλου και, σε περίπτωση απορριπτικής αποφάσεως επί της εν λόγω αιτήσεως,
 - σε δεύτερο στάδιο, της αιτήσεως επικουρικής προστασίας.
- 29 Στο εν λόγω κράτος μέλος, οι ανωτέρω δύο αιτήσεις αποτελούν αντικείμενο αυτοτελών και διαδοχικών διαδικασιών.
- 30 Από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι οι εθνικές διατάξεις που αφορούν την εξέταση των αιτήσεων ασύλου περιέχονται κυρίως στον νόμο του 1996 περί προσφύγων (Refugee Act 1996), όπως αυτός ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της υποθέσεως της κύριας δίκης (στο εξής: νόμος του 1996).
- 31 Όσον αφορά τις αιτήσεις ασύλου, η τηρούμενη διαδικασία περιλαμβάνει τα ακόλουθα στάδια:
- ο ενδιαφερόμενος υποβάλλει την αίτηση στο Office of the Refugee Applications Commissioner (στο εξής: ORAC),
 - ο αιτών οφείλει να συμπληρώσει ένα ερωτηματολόγιο,
 - ακολουθεί προσωπική συνέντευξη του αιτούντος με υπάλληλο του ORAC,
 - το ORAC συντάσσει έκθεση για τον Minister, η οποία περιλαμβάνει σύσταση σχετικά με το αν ο αιτών πρέπει να υπαχθεί στο καθεστώς του πρόσφυγα,
 - αν η εν λόγω έκθεση περιλαμβάνει συναφώς αρνητική σύσταση, μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο προσφυγής ενώπιον του Refugee Appeals Tribunal, δικαστήριο το οποίο είναι, κατά κανόνα, μονομελές και εκδίδει απόφαση με την οποία επικυρώνει ή απορρίπτει τη σύσταση του ORAC,
 - ο Minister αποφασίζει ως εξής:
 - αν η σύσταση του ORAC ή η απόφαση του Refugee Appeals Tribunal είναι θετική, οφείλει να αναγνωρίσει την ιδιότητα του πρόσφυγα,
 - αν η πρόταση είναι αρνητική, μπορεί μεν να την ακολουθήσει, αλλά έχει εντούτοις τη διακριτική ευχέρεια να αναγνωρίσει την εν λόγω ιδιότητα,
 - σε περίπτωση απορρίψεως της αιτήσεως ασύλου από τον Minister, με την κοινοποίηση της προθέσεώς του να απελάσει τον αιτούντα, πρέπει να παρέχεται στον τελευταίο πληροφόρηση σχετικά με το δικαίωμά του να ζητήσει επικουρική προστασία εντός προθεσμίας δεκαπέντε ημερών.
- 32 Κατά της απορριπτικής της αιτήσεως αναγνώρισεως της ιδιότητας του πρόσφυγα αποφάσεως μπορεί να ασκηθεί προσφυγή ακυρώσεως ενώπιον των δικαστηρίων.

- 33 Η διαδικασία που διέπει τις αιτήσεις επικουρικής προστασίας περιλαμβάνεται στις κανονιστικές πράξεις του 2006 σχετικά με τις προϋποθέσεις παροχής προστασίας στο πλαίσιο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων [European Communities (Eligibility for Protection) Regulations 2006], οι οποίες εκδόθηκαν από τον Minister στις 9 Οκτωβρίου 2006, με αντικείμενο ιδίως τη μεταφορά της οδηγίας 2004/83 στην εθνική έννομη τάξη (στο εξής: κανονιστικές πράξεις του 2006).
- 34 Η αίτηση παροχής επικουρικής προστασίας υποβάλλεται από τον ενδιαφερόμενο με έντυπο του οποίου υπόδειγμα περιλαμβάνεται σε παράρτημα των κανονιστικών πράξεων του 2006.
- 35 Οι εν λόγω κανονιστικές πράξεις δεν περιέχουν καμία διάταξη που να προβλέπει δικαίωμα ακροάσεως του αιτούντος επικουρική προστασία στο πλαίσιο εξετάσεως της αιτήσεώς του.
- 36 Οι κανονιστικές πράξεις του 2006 δεν εμπεριέχουν ούτε διαδικαστικούς κανόνες δυνάμενους να θεωρηθούν ως εκτελεστικοί της επιταγής του άρθρου 4, παράγραφος 1, δεύτερη περίοδος, της οδηγίας 2004/83.
- 37 Ο Minister αποφαινεται επί της αιτήσεως επικουρικής προστασίας με αιτιολογημένη απόφαση, η οποία δέχεται ή απορρίπτει την εν λόγω αίτηση.
- 38 Κατά της απορριπτικής αποφάσεως μπορεί να ασκηθεί προσφυγή ακυρώσεως ενώπιον των δικαστηρίων.

Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

- 39 Ο M. είναι υπήκοος της Ρουάντα και μέλος της εθνότητας των Τούτσι, ο οποίος ζήτησε άσυλο στην Ιρλανδία την 1η Μαΐου 2008.
- 40 Προς στήριξη της αιτήσεώς του, ο M. υποστηρίζει ότι, αν επέστρεφε στη χώρα καταγωγής του, θα κινδύνευε να διωχθεί ενώπιον στρατιωτικού δικαστηρίου διότι επέκρινε δημοσίως τον τρόπο διεξαγωγής των ερευνών για τη γενοκτονία του 1994. Υποστηρίζει ότι η γενοκτονία αυτή είχε σοβαρές επιπτώσεις στον ίδιο, καθόσον δολοφονήθηκαν οι γονείς του, τρεις από τους αδελφούς του και μία από τις αδελφές του.
- 41 Όσον αφορά την προσωπική κατάστασή του, εκθέτει ότι, αφού έλαβε το πτυχίο νομικής από το κρατικό πανεπιστήμιο της Ρουάντα το 2003, αναζήτησε εργασία στη δημόσια διοίκηση της Δημοκρατίας της Ρουάντα, αλλά ήταν ο μόνος από τους αποφοίτους του έτους του που δεν προσλήφθηκε παρά τα προσόντα του. Αντί της εν λόγω προσλήψεως, αναγκάστηκε να δεχθεί μια θέση δοκίμου στη στρατιωτική εισαγγελία, με αποτέλεσμα την υπαγωγή του στους αυστηρούς κανόνες του στρατιωτικού δικαίου, η οποία αποτέλεσε μέσο φινιρίσματος του και παρεμποδίσεώς του να δημοσιοποιήσει πληροφορίες σχετικές με τη γενοκτονία, οι οποίες θα μπορούσαν να αποβούν δυσάρεστες για τις αρχές. Επιπροσθέτως, του συνέστησαν εντόνως να μην προβάλλει αντιρρήσεις, ένας δε αξιωματικός του στρατού δολοφονήθηκε διότι είχε αρχίσει να υποβάλλει ερωτήσεις για λεπτά θέματα σχετικά με την πρόοδο των ερευνών που αφορούσαν την εν λόγω γενοκτονία.
- 42 Τον Ιούνιο του 2006, ο M. εισήχθη στη νομική σχολή ιρλανδικού πανεπιστημίου για να παρακολουθήσει μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών (LLM). Συναφώς, έλαβε άδεια εισόδου ως φοιτητής τον Σεπτέμβριο του 2006 και, μετά την αποφοίτησή του τον Νοέμβριο του 2007, εργάστηκε ως ερευνητής στο κράτος μέλος υποδοχής στον τομέα των εγκλημάτων πολέμου και γενοκτονίας.

- 43 Λίγο μετά τη λήξη ισχύος της θεωρήσεως εισόδου του, ο Μ. υπέβαλε αίτηση με την οποία ζητούσε άσυλο στην Ιρλανδία. Η αίτηση αυτή απορρίφθηκε διότι κρίθηκαν αναξιόπιστοι οι ισχυρισμοί του σχετικά με δίωξή του στην Ρουάντα. Η αρνητική σύσταση του ORAC της 30ής Αυγούστου 2008 επικυρώθηκε από το Refugee Appeals Tribunal στις 28 Οκτωβρίου 2008. Η απόφαση του Minister να απορρίψει την αίτηση ασύλου του κοινοποιήθηκε στον ενδιαφερόμενο εντός του Δεκεμβρίου του 2008.
- 44 Ο Μ. υπέβαλε ακολούθως στις 31 Δεκεμβρίου 2008 αίτηση επικουρικής προστασίας, συμπληρώνοντας το ερωτηματολόγιο που προέβλεπε συναφώς η ιρλανδική ρύθμιση.
- 45 Η αίτηση αυτή απορρίφθηκε με απόφαση του Minister της 24ης Σεπτεμβρίου 2010. Με την απόφασή του, ο Minister στηρίχθηκε κυρίως στην προηγούμενη απόφασή του, με την οποία είχε απορριφθεί το 2008 η αίτηση ασύλου του ενδιαφερομένου, για να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι ο αιτών δεν είχε αποδείξει τη συνδρομή επαρκών λόγων που να καταδεικνύουν ότι διατρέχει κίνδυνο να υποστεί σοβαρή βλάβη στη χώρα καταγωγής του, λόγω σοβαρών αμφιβολιών σχετικά με την αξιοπιστία των ισχυρισμών του.
- 46 Ο Μ. άσκησε, στις 6 Ιανουαρίου 2011, κατά της εν λόγω δεύτερης αποφάσεως του Minister, προσφυγή ακυρώσεως ενώπιον του High Court στο πλαίσιο της οποίας αμφισβητεί τη νομιμότητα της απορρίψεως της αιτήσεώς του επικουρικής προστασίας, προβάλλοντας ότι η διαδικασία εξετάσεως της αιτήσεως αυτής δεν ήταν σύμφωνη προς το δίκαιο της Ένωσης.
- 47 Ειδικότερα, όχι μόνον η Ιρλανδία δεν μετέφερε πλήρως την οδηγία 2004/83, ιδίως δε το άρθρο 4, παράγραφοι 1, δεύτερη περίοδος, και 2, καθώς και την αρχή της παραγράφου 3 της οδηγίας αυτής, στην εσωτερική έννομη τάξη, αλλά και ο Minister παρέβη, εν προκειμένω, ορισμένους κανόνες του δικαίου της Ένωσης κατά την εξέταση της αιτήσεως επικουρικής προστασίας που είχε υποβάλει ο Μ.
- 48 Πράγματι, στη θεμελιώδη απαίτηση της ευθυδικίας στο πλαίσιο διοικητικών διαδικασιών συγκαταλέγεται ειδικότερα ο σεβασμός των δικαιωμάτων άμυνας.
- 49 Κατά πάγια επίσης νομολογία, σε κάθε διαδικασία που ενδέχεται να καταλήξει στην έκδοση βλαπτικής πράξεως, το δικαίωμα ακροάσεως, ως γενική αρχή του δικαίου της Ένωσης, αλλά ακόμη και όταν δεν υπάρχει ειδική συναφής ρύθμιση, σημαίνει ότι παρέχεται στον ενδιαφερόμενο η δυνατότητα να γνωστοποιήσει λυσιτελώς την άποψή του ως προς τα στοιχεία στα οποία προτίθεται να στηρίξει την απόφασή της η διοίκηση. Η ίδια αρχή καθιερώνεται του λοιπού και με τον Χάρτη.
- 50 Υπό το πρίσμα των αρχών αυτών, η υποχρέωση συνεργασίας που προβλέπει το άρθρο 4, παράγραφος 1, δεύτερη περίοδος, της οδηγίας 2004/83 έχει την έννοια ότι ο Minister οφείλει να κοινοποιήσει στον αιτούντα άσυλο τα αποτελέσματα της αξιολογήσεώς του, πριν από την έκδοση τελικής αποφάσεως, ώστε να παράσχει στον αιτούντα τη δυνατότητα να αντικρούσει τα δυνάμενα να οδηγήσουν σε δυσμενή απόφαση στοιχεία, προσκομίζοντας κάθε διαθέσιμο κατά τον χρόνο αυτό έγγραφο ή προβάλλοντας κάθε επιχείρημα ικανό να αντικρούσει τη θέση της αρμόδιας εθνικής αρχής, και να επιστήσει την προσοχή της σε κάθε συναφές ζήτημα το οποίο δεν ελήφθη νομίμως υπόψη.
- 51 Εν προκειμένω, ουδόλως αμφισβητείται ότι ο Μ. δεν εξέφρασε τις απόψεις του στο πλαίσιο εξετάσεως της αιτήσεώς του επικουρικής προστασίας. Εξάλλου, κατά τη διάρκεια εξετάσεως της αιτήσεως αυτής, δεν του γνωστοποιήθηκαν ούτε τα στοιχεία τα οποία έλαβε υπόψη ως συναφή ο Minister προκειμένου να εκδώσει την απόφασή του περί απορρίψεως της αιτήσεως για παροχή επικουρικής προστασίας, ούτε η ημερομηνία κατά την οποία επρόκειτο να εκδοθεί η απόφαση αυτή. Επιπροσθέτως, προκειμένου να αιτιολογήσει την εν λόγω απόφαση, ο Minister παρέπεμψε κυρίως στους λόγους τους οποίους είχε επικαλεσθεί στο παρελθόν για να απορρίψει την αίτηση ασύλου του Μ. Εξάλλου, στο πλαίσιο της διαδικασίας προσφυγής που ασκήθηκε κατά της αποφάσεως περί απορρίψεως της αιτήσεως ασύλου, δεν επετράπη στον Μ. να αναπτύξει προφορικά την επιχειρηματολογία του με το αιτιολογικό της

εκπρόθεσμης υποβολής του σχετικού αιτήματός του μετά την άφιξή του στην Ιρλανδία και επιπροσθέτως διότι δεν ήταν σε θέση να παράσχει πειστικούς λόγους σχετικά με τη δικαιολόγηση της περιστάσεως αυτής.

- 52 Οι αρμόδιες ιρλανδικές αρχές υποστήριξαν ότι, σε περίπτωση αιτήσεως υπαγωγής στο καθεστώς επικουρικής προστασίας, όπως εν προκειμένω, η αίτηση αυτή δεν εξετάζεται μεμονωμένως, αλλά αποτελεί αντικείμενο «εκτεταμένης ανταλλαγής απόψεων μεταξύ του αιτούντος και των αρχών», δεδομένου ότι μια τέτοια αίτηση αξιολογείται πάντα μετά την εξέταση –και απόρριψη– αιτήσεως ασύλου, κατά τη διάρκεια της οποίας ο ενδιαφερόμενος εξέφρασε όντως τις απόψεις του υποβάλλοντας τις παρατηρήσεις του και συμπλήρωσε λεπτομερές ερωτηματολόγιο. Εντούτοις, μετά την υποβολή της αιτήσεως, ακολουθείται η «εξεταστική και όχι η κατ’ αντιμωλία» διαδικασία. Συνεπώς, η υποχρέωση συνεργασίας που προβλέπει το άρθρο 4, παράγραφος 1, δεύτερη περίοδος, της οδηγίας 2004/83 αφορά μόνον την αξιολόγηση των συναφών στοιχείων ουσιαστικού χαρακτήρα που προσκομίστηκαν προς στήριξη της αιτήσεως και όχι τη διαδικασία λήψεως αποφάσεως. Εξάλλου, στην πλειονότητα των περιπτώσεων, ο φάκελος που υποβάλλεται προς στήριξη της αιτήσεως επικουρικής προστασίας είναι πανομοιότυπος, ή τουλάχιστον αισθητά παρόμοιος, με τον ήδη κατατεθέντα φάκελο στο πλαίσιο της αιτήσεως ασύλου και, εν πάση περιπτώσει, κάθε νέο στοιχείο υπόκειται σε αξιολόγηση.
- 53 Επί της ουσίας, η άρνηση παροχής διεθνούς προστασίας υπέρ του Μ. δικαιολογείται από το γεγονός ότι οι ισχυρισμοί του στερούνται αξιοπιστίας, η διαπίστωση δε αυτή επιρρωννύεται από το γεγονός ότι ο Μ. υπέβαλε τις δύο αιτήσεις του με σημαντική καθυστέρηση σε σχέση με την ημερομηνία εισόδου του στο ιρλανδικό έδαφος.
- 54 Το High Court αμφιβάλλει ως προς τη βασιμότητα των απόψεων του Μ. Ειδικότερα, έχει αποφανθεί επανειλημμένως ότι, λαμβανομένων υπόψη του γράμματος και της δομής της οδηγίας 2004/83, καθώς και του πλαισίου εντός του οποίου αυτή εντάσσεται, η διαδικασία εξέτασεως μιας αιτήσεως για την παροχή επικουρικής προστασίας, η οποία έχει εξελιχθεί υπό συνθήκες ανάλογες με αυτές της υποθέσεως που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, δεν είναι πλημμελής λόγω μη τηρήσεως της απαιτήσεως του άρθρου 4, παράγραφος 1, δεύτερη περίοδος, της οδηγίας αυτής.
- 55 Εντούτοις, όπως προκύπτει από απόφαση που εξέδωσε το 2007 το Raad van State (Κάτω Χώρες), στο Βασίλειο των Κάτω Χωρών, όταν η αρμόδια αρχή προτίθεται να απορρίψει αίτηση ασύλου, ο αιτών ενημερώνεται προηγουμένως σχετικώς, με κοινοποίηση των λόγων απορρίψεως, και έχει τη δυνατότητα να διατυπώσει εγγράφως τις απόψεις του εντός της ταχθείσας προθεσμίας.
- 56 Υπό τις περιστάσεις αυτές, το High Court αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Σε περίπτωση που ο αιτούμενος να του αναγνωριστεί η ιδιότητα του πρόσφυγα ζητεί, μετά την απόρριψη της αιτήσεώς του, την παροχή επικουρικής προστασίας και προτείνεται η απόρριψη και της εν λόγω αιτήσεως, υπέχουν οι διοικητικές αρχές του συγκεκριμένου κράτους μέλους, βάσει της προβλεπόμενης στο άρθρο 4, παράγραφος 1, [δεύτερη περίοδος,] της οδηγίας 2004/83 [...] απαιτήσεως συνεργασίας με τον αιτούντα, την υποχρέωση γνωστοποιήσεως στον αιτούντα των αποτελεσμάτων της αξιολογήσεώς τους, πριν από την έκδοση τελικής αποφάσεως, κατά τρόπον ώστε να του παρέχεται η δυνατότητα να διατυπώσει τις απόψεις του επί της προτεινόμενης απορριπτικής αποφάσεως;»

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

- 57 Προκειμένου να δοθεί απάντηση στο ερώτημα που υπέβαλε το αιτούν δικαστήριο, πρέπει κατ' αρχάς να επισημανθεί ότι το άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 2004/83 τυγχάνει εφαρμογής σε περίπτωση αιτήσεως, όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, με την οποία ζητείται η υπαγωγή στο καθεστώς επικουρικής προστασίας.
- 58 Πράγματι, η εν λόγω διάταξη, όπως προκύπτει τόσο από το γράμμα της όσο και από τον τίτλο που φέρει το κεφάλαιο στο οποίο εντάσσεται, αφορά τις «αιτήσεις διεθνούς προστασίας».
- 59 Όπως δε προκύπτει από το άρθρο 2, στοιχεία α' και ζ', της οδηγίας 2004/83, ως «διεθνής προστασία» νοείται το καθεστώς του πρόσφυγα και το καθεστώς επικουρικής προστασίας, ενώ ως «αίτηση διεθνούς προστασίας» νοείται η αίτηση με την οποία ζητείται η υπαγωγή στο καθεστώς πρόσφυγα ή στο καθεστώς επικουρικής προστασίας.
- 60 Εντούτοις, όσον αφορά το περιεχόμενο που πρέπει να αποδοθεί στην απαίτηση συνεργασίας με τον αιτούντα, την οποία επιβάλλει στο οικείο κράτος μέλος το άρθρο 4, παράγραφος 1, δεύτερη περίοδος, της οδηγίας 2004/83, δεν μπορεί να γίνει δεκτή η άποψη που υποστηρίζει ο M., κατά την οποία ο κανόνας αυτός υποχρεώνει την αρμόδια εθνική αρχή, προκειμένου να εξετάσει την αίτηση επικουρικής προστασίας, να κοινοποιήσει στον αιτούντα, πριν από την έκδοση δυσμενούς αποφάσεως επί της αιτήσεως αυτής και εφόσον έχει προηγουμένως απορριφθεί αίτηση ασύλου υποβληθείσα από το ίδιο πρόσωπο, τα στοιχεία στα οποία προτίθεται να στηρίξει την εν λόγω απόφαση και να λάβει γνώση των σχετικών παρατηρήσεων του ενδιαφερομένου.
- 61 Επιβάλλεται πράγματι η διαπίστωση ότι μια τέτοιου είδους απαίτηση ουδόλως απορρέει από το γράμμα της επίμαχης διατάξεως. Εάν βούληση του νομοθέτη της Ένωσης ήταν να επιβάλει στα κράτη μέλη τις υποχρεώσεις που υποστηρίζει ο M., θα τις είχε ασφαλώς ορίσει ρητώς.
- 62 Επιπροσθέτως, το ούτως εννοούμενο καθήκον συνεργασίας δεν θα ήταν συνεπές με το σύστημα που θεσπίζει ο εν λόγω νομοθέτης για την εξέταση των αιτήσεων διεθνούς προστασίας.
- 63 Το άρθρο 4 της οδηγίας 2004/83, όπως προκύπτει από τον τίτλο του, αφορά την «αξιολόγηση των γεγονότων και περιστάσεων».
- 64 Στην πραγματικότητα, η «αξιολόγηση» αυτή γίνεται σε δύο αυτοτελή στάδια. Το πρώτο στάδιο αφορά τη διαπίστωση της συνδρομής των πραγματικών περιστατικών που αποδεικνύουν τη βασιμότητα της αιτήσεως, ενώ το δεύτερο στάδιο αφορά τη νομική εκτίμηση των εν λόγω αποδεικτικών στοιχείων, προκειμένου να αποφασισθεί αν πληρούνται, υπό το φως των πραγματικών περιστατικών της συγκεκριμένης υποθέσεως, οι ουσιαστικές προϋποθέσεις που θέτουν τα άρθρα 9 και 10 ή 15 της οδηγίας 2004/83 για την παροχή διεθνούς προστασίας.
- 65 Κατά το άρθρο 4, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας, εναπόκειται μεν συνήθως στον αιτούντα να υποβάλει όλα τα στοιχεία που είναι αναγκαία για την τεκμηρίωση της αιτήσεώς του, γεγονός, όμως, παραμένει ότι το οικείο κράτος μέλος οφείλει να συνεργαστεί με τον αιτούντα κατά το στάδιο προσδιορισμού των συναφών στοιχείων της αιτήσεως αυτής.
- 66 Συνεπώς, η εν λόγω απαίτηση συνεργασίας που βαρύνει το κράτος μέλος έχει επακριβώς την έννοια ότι, εάν για οποιονδήποτε λόγο τα στοιχεία που έχει προσκομίσει ο αιτών την παροχή διεθνούς προστασίας δεν είναι πλήρη, πρόσφατα ή συναφή, το οικείο κράτος μέλος πρέπει να συνεργαστεί ενεργώς, στο συγκεκριμένο στάδιο της διαδικασίας, με τον αιτούντα προκειμένου να καταστεί δυνατή η συλλογή όλων των στοιχείων που τεκμηριώνουν την εν λόγω αίτηση. Εξάλλου, ένα κράτος μέλος έχει καλύτερη πρόσβαση από τον αιτούντα σε ορισμένα είδη εγγράφων.

- 67 Άλλωστε, η εκτιθέμενη στην προηγούμενη σκέψη ερμηνεία επιρρωννύεται από το άρθρο 8, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2005/85, κατά το οποίο τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε να λαμβάνονται συγκεκριμένες και ακριβείς πληροφορίες ως προς τη γενική κατάσταση στις χώρες καταγωγής των αιτούντων άσυλο και, όπου χρειάζεται, στις χώρες μέσω των οποίων διήλθαν.
- 68 Είναι, συνεπώς, σαφές ότι το άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 2004/83 αφορά μόνον το πρώτο στάδιο που εκτίθεται στη σκέψη 64 της παρούσας αποφάσεως, σχετικά με τον προσδιορισμό των γεγονότων και περιστάσεων ως αποδεικτικών στοιχείων δυνάμενων να δικαιολογήσουν την αίτηση ασύλου.
- 69 Είναι, αντιθέτως, προφανές ότι η άποψη που υποστηρίζει ο M. αφορά το δεύτερο στάδιο που εκτίθεται στην ίδια σκέψη της παρούσας αποφάσεως, σχετικά με την εκτίμηση των συνεπειών που απορρέουν από τα στοιχεία που έχουν προσκομιστεί προς στήριξη της αιτήσεως, προσδιορίζοντας αν τα στοιχεία αυτά πληρούν όντως τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για την παροχή της αιτούμενης διεθνούς προστασίας.
- 70 Εναπόκειται αποκλειστικά στην αρμόδια εθνική αρχή να επιληφθεί της εξετάσεως της βασιμότητας της αιτήσεως ασύλου, με αποτέλεσμα, στο εν λόγω στάδιο της διαδικασίας, να μην είναι λυσιτελής η προβλεπόμενη στο άρθρο 4, παράγραφος 1, δεύτερη περίοδος, της οδηγίας 2004/83 απαίτηση συνεργασίας της αρχής αυτής με τον αιτούντα.
- 71 Πρέπει επιπροσθέτως να σημειωθεί ότι, αν το καθήκον συνεργασίας είχε το προβαλλόμενο από τον M. περιεχόμενο, δεν θα μπορούσε λογικά να ενταχθεί στο πλαίσιο της οδηγίας 2004/83.
- 72 Πράγματι, η οδηγία αυτή έχει, όσον αφορά το περιεχόμενο και τον σκοπό της, ως μοναδικό αντικείμενο τον καθορισμό, αφενός, κοινών κριτηρίων σε όλα τα κράτη μέλη όσον αφορά τις ουσιαστικές προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται για την παροχή διεθνούς προστασίας και, αφετέρου, του ουσιαστικού περιεχομένου της προστασίας αυτής.
- 73 Αντιθέτως, η εν λόγω οδηγία δεν αποσκοπεί ούτε στην επιβολή των εφαρμοστέων διαδικαστικών κανόνων κατά την εξέταση αιτήσεως διεθνούς προστασίας ούτε, συνεπώς, στον προσδιορισμό των διαδικαστικών εγγυήσεων που πρέπει να παρέχονται συναφώς στον αιτούντα άσυλο.
- 74 Υπό τις περιστάσεις αυτές, πρέπει να συναχθεί συναφώς το συμπέρασμα ότι η προβλεπόμενη στο άρθρο 4, παράγραφος 1, δεύτερη περίοδος, της οδηγίας 2004/83 απαίτηση συνεργασίας του οικείου κράτους μέλους με τον αιτούντα άσυλο δεν μπορεί να έχει την έννοια ότι, εάν ένας αλλοδαπός ζητεί να υπαχθεί στο καθεστώς επικουρικής προστασίας ενώ έχει ήδη απορριφθεί αίτηση υπαγωγής του στο καθεστώς του πρόσφυγα και η αρμόδια εθνική αρχή προτίθεται να απορρίψει και την εν λόγω δεύτερη αίτηση, η ίδια αρχή οφείλει βάσει της ανωτέρω διατάξεως, πριν εκδώσει την απόφασή της, να ενημερώσει τον ενδιαφερόμενο για την επικείμενη αρνητική έκβαση της αιτήσεώς του και να του κοινοποιήσει τα επιχειρήματα στα οποία προτίθεται να στηρίξει την απόρριψή της, ώστε να παρασχεθεί στον αιτούντα η δυνατότητα να διατυπώσει συναφώς τις απόψεις του.
- 75 Μετά την ανωτέρω διευκρίνιση, από τις κατατεθείσες ενώπιον του Δικαστηρίου παρατηρήσεις των διαδίκων της κύριας δίκης προκύπτει ότι με την παρούσα υπόθεση τίθεται γενικότερα το ζήτημα του δικαιώματος ακροάσεως του αλλοδαπού κατά τη διαδικασία εξετάσεως της δεύτερης αιτήσεως για την παροχή επικουρικής προστασίας, όταν η αίτηση αυτή υποβάλλεται μετά την απόρριψη μιας πρώτης αιτήσεως για την υπαγωγή του στο καθεστώς του πρόσφυγα σε περίπτωση, όπως αυτή της εκκρεμούσας ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου υποθέσεως, κατά την οποία η αρχική αίτηση αποτέλεσε αντικείμενο αυτοτελούς διαδικασίας στο πλαίσιο της οποίας ο ενδιαφερόμενος μπόρεσε να υποβάλει νομοτύπως τις παρατηρήσεις του.

- 76 Προκειμένου να δοθεί χρήσιμη απάντηση στο αιτούν δικαστήριο, πρέπει συνεπώς να διευκρινισθεί αν αντιβαίνει στο δίκαιο της Ένωσης, σε περίπτωση όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, στο πλαίσιο της οποίας υφίστανται δύο αυτοτελείς και διαδοχικές διαδικασίες για την εξέταση, αντιστοίχως, της αιτήσεως ασύλου και της αιτήσεως επικουρικής προστασίας, η μη εκ νέου ακρόαση του ενδιαφερομένου κατά την εξέταση της δεύτερης αιτήσεώς του και πριν από την απόρριψή της, με το αιτιολογικό ότι, όπως υποστήριξαν τόσο το High Court όσο και η Ιρλανδία, ο ενδιαφερόμενος εξέφρασε ήδη τις απόψεις του στο πλαίσιο της διαδικασίας που αφορούσε την πρώτη αίτηση υπαγωγής του στο καθεστώς του πρόσφυγα.
- 77 Κατ' αρχάς πρέπει να επισημανθεί ότι η οδηγία 2005/85 είναι αυτή που θεσπίζει τις ελάχιστες προδιαγραφές για τις διαδικασίες εξετάσεως των αιτήσεων και καθορίζει τα δικαιώματα των αιτούντων άσυλο.
- 78 Συναφώς, η εν λόγω οδηγία προβλέπει, μεταξύ άλλων, ότι οι αιτήσεις ασύλου δεν απορρίπτονται, ούτε αποκλείεται η εξέτασή τους για τον λόγο και μόνο ότι δεν υποβλήθηκαν το ταχύτερο δυνατόν (άρθρο 8, παράγραφος 1), ότι οι αιτήσεις εξετάζονται και οι αποφάσεις λαμβάνονται σε εξατομικευμένη βάση, αντικειμενικώς και αμερολήπτως (άρθρο 8, παράγραφος 2, στοιχείο α'), ότι, σε περίπτωση απορρίψεως μιας αιτήσεως, πρέπει να εκτίθενται στην απόφαση οι πραγματικοί και νομικοί λόγοι απορρίψεως της (άρθρο 9, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο) και ότι, πριν η αρμόδια αρχή εκδώσει την απόφασή της, παρέχεται στον αιτούντα άσυλο η ευκαιρία προσωπικής συνεντεύξεως σχετικά με την υποβληθείσα αίτηση ασύλου, υπό συνθήκες που να παρέχουν στον ενδιαφερόμενο τη δυνατότητα να εκθέσει διεξοδικά τους λόγους υποβολής της αιτήσεώς του (άρθρα 12 και 13, παράγραφος 3).
- 79 Εντούτοις, η οδηγία 2005/85 δεν εφαρμόζεται στην περίπτωση αιτήσεων επικουρικής προστασίας, εκτός εάν ένα κράτος μέλος προβλέπει μόνο μία διαδικασία στο πλαίσιο της οποίας εξετάζεται μια αίτηση υπό το πρίσμα δύο ειδών διεθνούς προστασίας, ήτοι της αφορώσας την υπαγωγή στο καθεστώς του πρόσφυγα και την παροχή επικουρικής προστασίας. Πράγματι, σε μια τέτοια περίπτωση, οι διατάξεις της οδηγίας αυτής πρέπει να εφαρμόζονται σε όλα τα στάδια της διαδικασίας, συνεπώς και όταν η αρμόδια εθνική αρχή εξετάζει την αίτηση για την παροχή επικουρικής προστασίας.
- 80 Κάτι τέτοιο δεν συντρέχει, εντούτοις, στην περίπτωση της Ιρλανδίας, καθόσον το εν λόγω κράτος μέλος επέλεξε να θεσπίσει δύο αυτοτελείς διαδικασίες για την εξέταση, αντιστοίχως, της αιτήσεως ασύλου και της αιτήσεως επικουρικής προστασίας, η δε δεύτερη αίτηση μπορεί να υποβληθεί μόνο μετά την απόρριψη της πρώτης. Υπό τις περιστάσεις αυτές, η ιρλανδική νομοθεσία επιτάσσει την τήρηση των εγγυήσεων και αρχών της οδηγίας 2005/85 στο πλαίσιο εξετάσεως μόνον των αιτήσεων υπαγωγής στο καθεστώς του πρόσφυγα. Όσον αφορά ειδικότερα το δικαίωμα ακροάσεως του αιτούντος πριν από τη λήψη αποφάσεως, το High Court διευκρίνισε με την απόφασή του περί παραπομπής ότι, κατά την εθνική νομολογία, δεν απαιτείται η τήρηση της εν λόγω διατυπώσεως κατά την εξέταση αιτήσεως επικουρικής προστασίας η οποία υποβάλλεται μετά την απόρριψη αιτήσεως ασύλου, δεδομένου ότι ο ενδιαφερόμενος εξέφρασε ήδη τις απόψεις του στο πλαίσιο εξετάσεως της αιτήσεως ασύλου και ότι οι εν λόγω δύο διαδικασίες είναι άρρηκτα συνδεδεμένες.
- 81 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, ο σεβασμός των δικαιωμάτων άμυνας συνιστά θεμελιώδη αρχή του δικαίου της Ένωσης (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 28ης Μαρτίου 2000, C-7/98, Krombach, Συλλογή 2000, σ. I-1935, σκέψη 42, και της 18ης Δεκεμβρίου 2008, C-349/07, Sopropé, Συλλογή 2008, σ. I-10369, σκέψη 36).
- 82 Εν προκειμένω, όσον αφορά ειδικότερα το δικαίωμα ακροάσεως σε κάθε διαδικασία, το οποίο αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της εν λόγω θεμελιώδους αρχής (βλ. συναφώς, μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 9ης Νοεμβρίου 1983, 322/81, Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin κατά Επιτροπής, Συλλογή 1983, σ. 3461, σκέψη 7, και της 18ης Οκτωβρίου 1989, 374/87, Orkem κατά Επιτροπής, Συλλογή 1989, σ. 3283, σκέψη 32), το δικαίωμα αυτό κατοχυρώνεται σήμερα όχι μόνον με τα άρθρα 47 και 48

του Χάρτη, τα οποία εγγυώνται τον σεβασμό των δικαιωμάτων άμυνας και του δικαιώματος για δίκαιη δίκη στο πλαίσιο κάθε δικαστικής διαδικασίας, αλλά και με το άρθρο 41 του Χάρτη, το οποίο διασφαλίζει το δικαίωμα χρηστής διοικήσεως.

- 83 Η παράγραφος 2 του εν λόγω άρθρου 41 προβλέπει ότι το εν λόγω δικαίωμα χρηστής διοικήσεως περιλαμβάνει ιδίως το δικαίωμα κάθε προσώπου σε προηγούμενη ακρόαση προτού ληφθεί ατομικό μέτρο εις βάρος του, το δικαίωμα κάθε προσώπου να έχει πρόσβαση στον φάκελό του, τηρουμένων των νομίμων συμφερόντων της εμπιστευτικότητας και του επαγγελματικού και επιχειρηματικού απορρήτου, καθώς και την υποχρέωση της διοικήσεως να αιτιολογεί τις αποφάσεις της.
- 84 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η διάταξη αυτή, όπως προκύπτει από το ίδιο το γράμμα της, είναι γενικής εφαρμογής.
- 85 Το Δικαστήριο έχει, επίσης, τονίσει τη σημασία του δικαιώματος ακροάσεως και το ευρύτατο περιεχόμενό του στην έννομη τάξη της Ένωσης, κρίνοντας ότι το δικαίωμα αυτό εφαρμόζεται σε κάθε διαδικασία δυνάμενη να καταλήξει στην έκδοση βλαπτικής πράξεως (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 23ης Οκτωβρίου 1974, 17/74, *Transocean Marine Paint* κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1974, σ. 441, σκέψη 15, *Krombach*, προπαρατεθείσα, σκέψη 42, και, *Sorporé*, προπαρατεθείσα, σκέψη 36).
- 86 Κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, ο σεβασμός του εν λόγω δικαιώματος επιβάλλεται ακόμη και όταν η εφαρμοστέα ρύθμιση δεν προβλέπει ρητώς την τήρηση μιας τέτοιας διατυπώσεως (βλ. προπαρατεθείσα απόφαση *Sorporé*, σκέψη 38).
- 87 Το δικαίωμα ακροάσεως διασφαλίζει σε κάθε πρόσωπο τη δυνατότητα να γνωστοποιεί λυσιτελώς και αποτελεσματικώς την άποψή του, κατά τη διάρκεια διοικητικής διαδικασίας και πριν από την έκδοση οποιασδήποτε αποφάσεως δυνάμενης να επηρεάσει δυσμενώς τα συμφέροντά του (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 9ης Ιουνίου 2005, C-287/02, *Ισπανία κατά Επιτροπής*, Συλλογή 2005, σ. I-5093, σκέψη 37 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, *Sorporé*, προπαρατεθείσα, σκέψη 37, της 1ης Οκτωβρίου 2009, C-141/08 P, *Foshan Shunde Yongjian Housewares & Hardware* κατά Συμβουλίου, Συλλογή 2009, σ. I-9147, σκέψη 83, και της 21ης Δεκεμβρίου 2011, C-27/09 P, *Γαλλία κατά People's Mojahedin Organization of Iran* Συλλογή 2011, σ. I-13427, σκέψεις 64 και 65).
- 88 Το εν λόγω δικαίωμα συνεπάγεται, επίσης, την υποχρέωση της διοικήσεως να μελετά με τη δέουσα προσοχή τις παρατηρήσεις που υπέβαλε ο ενδιαφερόμενος, εξετάζοντας με επιμέλεια και αμεροληψία όλα τα συναφή στοιχεία της οικείας υποθέσεως και αιτιολογώντας εμπεριστατωμένως την απόφασή της (βλ. αποφάσεις της 21ης Νοεμβρίου 1991, C-269/90, *Technische Universität München*, Συλλογή 1991, σ. I-5469, σκέψη 14, και *Sorporé*, προπαρατεθείσα, σκέψη 50), η δε υποχρέωση αρκούντως εξειδικευμένης και συγκεκριμένης αιτιολογήσεως της αποφάσεως ώστε να παρέχεται στον ενδιαφερόμενο η δυνατότητα να κατανοήσει τους λόγους απορρίψεως της αιτήσεώς του αποτελεί, συνεπώς, αναγκαίο συμπλήρωμα της αρχής του σεβασμού των δικαιωμάτων άμυνας.
- 89 Από τις ανωτέρω σκέψεις προκύπτει ότι το ούτως εννοούμενο δικαίωμα ακροάσεως του αιτούντος άσυλο πρέπει να εφαρμόζεται σε όλα τα στάδια της διαδικασίας εξετάσεως, εκ μέρους της αρμόδιας εθνικής αρχής, των αιτήσεων παροχής διεθνούς προστασίας, βάσει των κανόνων που έχουν θεσπισθεί στο πλαίσιο του κοινού ευρωπαϊκού καθεστώτος ασύλου.
- 90 Συναφώς, δεν μπορεί να γίνει δεκτή η άποψη που υποστηρίζουν το αιτούν δικαστήριο και η Ιρλανδία ότι, σε περίπτωση, όπως συμβαίνει στο εν λόγω κράτος μέλος, κατά την οποία η αίτηση επικουρικής προστασίας αποτελεί αντικείμενο αυτοτελούς διαδικασίας, δυνάμενης να κινηθεί μόνο μετά την απόρριψη αιτήσεως ασύλου κατόπιν ακροάσεως του ενδιαφερομένου στο πλαίσιο της διαδικασίας εξετάσεως της οικείας αιτήσεως, δεν είναι αναγκαία η εκ νέου ακρόαση του ενδιαφερομένου κατά την εξέταση της αιτήσεως επικουρικής προστασίας, διότι τούτο θα συνιστούσε κατά κάποιο τρόπο διπλή εφαρμογή της ίδιας διατυπώσεως της οποίας έχει ήδη επωφεληθεί ο αλλοδαπός στο πλαίσιο παρεμφερούς σε μεγάλο βαθμό διαδικασίας.

- 91 Αντιθέτως, όταν ένα κράτος μέλος έχει επιλέξει να θεσπίσει δύο αυτοτελείς και διαδοχικές διαδικασίες για την εξέταση της αιτήσεως ασύλου και της αιτήσεως επικουρικής προστασίας, πρέπει το δικαίωμα ακροάσεως του ενδιαφερομένου, λαμβανομένου υπόψη του θεμελιώδους χαρακτήρα του, να διασφαλίζεται πλήρως στο πλαίσιο μιας εκάστης των ανωτέρω δύο διαδικασιών.
- 92 Άλλωστε, η ερμηνεία αυτή δικαιολογείται ακόμη περισσότερο σε περίπτωση, όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, κατά την οποία, όπως προκύπτει από τα στοιχεία που παρέσχε το ίδιο το αιτούν δικαστήριο, η αρμόδια εθνική αρχή αιτιολόγησε την απόφασή της να απορρίψει την αίτηση επικουρικής προστασίας παραπέμποντας κυρίως σε λόγους που είχαν ήδη προβληθεί από την εν λόγω αρχή για την απόρριψη της αιτήσεως ασύλου, καίτοι, κατά την οδηγία 2004/83, αφενός, δεν απαιτείται να πληρούνται οι ίδιες προϋποθέσεις για την υπαγωγή στο καθεστώς του πρόσφυγα και στο καθεστώς επικουρικής προστασίας, αφετέρου δε είναι διαφορετική η φύση των δικαιωμάτων που απορρέουν από την υπαγωγή στα εν λόγω καθεστώτα.
- 93 Πρέπει επίσης να επισημανθεί ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, τα κράτη μέλη οφείλουν όχι μόνο να ερμηνεύουν το εθνικό δίκαιο τους κατά τρόπο σύμφωνο με το δίκαιο της Ένωσης, αλλά και να μεριμνούν ώστε να μην στηρίζονται σε ερμηνεία αντίθετη προς τα θεμελιώδη δικαιώματα που προασπίζει η έννομη τάξη της Ένωσης ή προς τις λοιπές γενικές αρχές του δικαίου της Ένωσης (βλ. απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2011, C-411/10 και C-493/10, Ν. S. κ.λπ., Συλλογή 2011, σ. I-13905, σκέψη 77).
- 94 Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω στοιχείων ερμηνείας του δικαίου της Ένωσης, το αιτούν δικαστήριο οφείλει να εκτιμήσει αν συνάδει προς τις απαιτήσεις του δικαίου αυτού η διαδικασία που τηρήθηκε στο πλαίσιο εξετάσεως της αιτήσεως επικουρικής προστασίας που υπέβαλε ο Μ. και, σε περίπτωση που διαπιστωθεί προσβολή του δικαιώματος ακροάσεώς του, να συναγάγει εξ αυτού όλες τις επιβαλλόμενες έννομες συνέπειες.
- 95 Κατόπιν του συνόλου των προεκτεθέντων, στο υποβληθέν ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι:
- η προβλεπόμενη στο άρθρο 4, παράγραφος 1, δεύτερη περίοδος, της οδηγίας 2004/83 απαίτηση συνεργασίας του οικείου κράτους μέλους με τον αιτούντα άσυλο δεν μπορεί να έχει την έννοια ότι, εάν ένας αλλοδαπός ζητεί να υπαχθεί στο καθεστώς επικουρικής προστασίας ενώ έχει ήδη απορριφθεί αίτηση υπαγωγής του στο καθεστώς του πρόσφυγα και η αρμόδια εθνική αρχή προτίθεται να απορρίψει και την εν λόγω δεύτερη αίτηση, η ίδια αρχή οφείλει βάσει της ανωτέρω διατάξεως, πριν εκδώσει την απόφασή της, να ενημερώσει τον ενδιαφερόμενο για την επικείμενη αρνητική έκβαση της αιτήσεώς του και να του κοινοποιήσει τα επιχειρήματα στα οποία προτίθεται να στηρίξει την απόρριψή της, ώστε να παράσχει στον αιτούντα τη δυνατότητα να διατυπώσει συναφώς τις απόψεις του,
 - εντούτοις, σε περίπτωση συστήματος, όπως αυτό που θεσπίζει η επίμαχη εθνική ρύθμιση στην υπόθεση της κύριας δίκης, στο πλαίσιο του οποίου υφίστανται δύο αυτοτελείς και διαδοχικές διαδικασίες για την εξέταση, αντιστοίχως, της αιτήσεως υπαγωγής στο καθεστώς του πρόσφυγα και της αιτήσεως επικουρικής προστασίας, στο αιτούν δικαστήριο εναπόκειται να μεριμνά για τον σεβασμό, στο πλαίσιο μιας εκάστης των ανωτέρω διαδικασιών, των θεμελιωδών δικαιωμάτων του αιτούντος και, ειδικότερα, του δικαιώματος ακροάσεώς του, υπό την έννοια ότι ο αιτών πρέπει να είναι σε θέση να καταστήσει λυσιτελώς γνωστές τις απόψεις του πριν από την έκδοση οποιασδήποτε αποφάσεως απορριπτικής του αιτήματος υπαγωγής του σε καθεστώς προστασίας. Στο πλαίσιο ενός τέτοιου συστήματος, το γεγονός ότι ο ενδιαφερόμενος εξέφρασε ήδη νομοτύπως τις απόψεις του κατά την εξέταση της αιτήσεώς του με την οποία ζήτησε να του αναγνωριστεί η ιδιότητα του πρόσφυγα δεν σημαίνει ότι το τυπικό αυτό στοιχείο μπορεί να παραλειφθεί στο πλαίσιο της διαδικασίας εξετάσεως αιτήσεως επικουρικής προστασίας.

Επί των δικαστικών εξόδων

- ⁹⁶ Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πρώτο τμήμα) αποφαινεται:

Η απαίτηση συνεργασίας του οικείου κράτους μέλους με τον αιτούντα άσυλο, την οποία προβλέπει το άρθρο 4, παράγραφος 1, δεύτερη περίοδος, της οδηγίας 2004/83/EK του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, για θέσπιση ελάχιστων απαιτήσεων για την αναγνώριση και το καθεστώς των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απάτριδων ως προσφύγων ή ως προσώπων που χρήζουν διεθνούς προστασίας για άλλους λόγους, δεν μπορεί να έχει την έννοια ότι, εάν ένας αλλοδαπός ζητεί να υπαχθεί στο καθεστώς επικουρικής προστασίας ενώ έχει ήδη απορριφθεί αίτηση υπαγωγής του στο καθεστώς του πρόσφυγα και η αρμόδια εθνική αρχή προτίθεται να απορρίψει και την εν λόγω δεύτερη αίτηση, η ίδια αρχή οφείλει βάσει της ανωτέρω διατάξεως, πριν εκδώσει την απόφασή της, να ενημερώσει τον ενδιαφερόμενο για την επικείμενη αρνητική έκβαση της αιτήσεώς του και να του κοινοποιήσει τα επιχειρήματα στα οποία προτίθεται να στηρίξει την απόρριψή της, ώστε να παράσχει στον αιτούντα τη δυνατότητα να διατυπώσει συναφώς τις απόψεις του.

Εντούτοις, σε περίπτωση συστήματος, όπως αυτό που θεσπίζει η επίμαχη εθνική ρύθμιση στην υπόθεση της κύριας δίκης, στο πλαίσιο του οποίου υφίστανται δύο αυτοτελείς και διαδοχικές διαδικασίες για την εξέταση, αντιστοίχως, της αιτήσεως υπαγωγής στο καθεστώς του πρόσφυγα και της αιτήσεως επικουρικής προστασίας, στο αιτούν δικαστήριο εναπόκειται να μεριμνά για τον σεβασμό, στο πλαίσιο μιας εκάστης των ανωτέρω διαδικασιών, των θεμελιωδών δικαιωμάτων του αιτούντος και, ειδικότερα, του δικαιώματος ακροάσεώς του, υπό την έννοια ότι ο αιτών πρέπει να είναι σε θέση να καταστήσει λυσιτελώς γνωστές τις απόψεις του πριν από την έκδοση οποιασδήποτε αποφάσεως απορριπτικής του αιτήματος υπαγωγής του σε καθεστώς προστασίας. Στο πλαίσιο ενός τέτοιου συστήματος, το γεγονός ότι ο ενδιαφερόμενος εξέφρασε ήδη νομοτύπως τις απόψεις του κατά την εξέταση της αιτήσεώς του με την οποία ζήτησε να του αναγνωριστεί η ιδιότητα του πρόσφυγα δεν σημαίνει ότι το τυπικό αυτό στοιχείο μπορεί να παραλειφθεί στο πλαίσιο της διαδικασίας εξετάσεως αιτήσεως επικουρικής προστασίας.

(υπογραφές)